

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Havainnointi pedagogiikan kehittämisen työkaluna

Leena Tahkokallio

Opettajankoulutuslaitos, Varhaiskasvatus

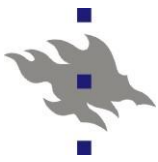
FT, LTO, kasvatustieteen lehtori

Lähtökohdat

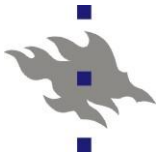
- ”Lastentarhanopettajan ammatillinen kehittyminen havainnoitiin perustuvan reflektion avulla” (2014).
- Toimintatutkimus

Mitä pedagoginen kehittäminen edellyttää?

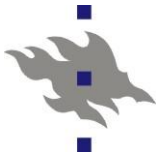
- Tunnistaa lapsen hyvä, miten toiminta palvelee lapsen kehitystä ja hyvinvointia.
Miten tämä tieto kerätään?
- Halua arvioida työnsä vaikutuksia ja kyseenalaistaa omaa toimintaansa.

Tähän tarvitaan dialogia.

Miksi lapsihavainnointia

- Lapsituntemus
- Lasten äänen kuuleminen.
- Havainnointi on tärkein keino kuulla lasta.

Mitä havainnointi on ja ei ole

- Merkitys yleisesti tunnustettu ja tunnistettu.
- ”Kokoajanhan mä observoin”.
- Havainnointi on merkityksen antamista näetyille ja koetulle.
- Muuta kuin spontaania seurailua.

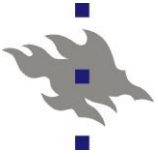
...

- Niukasti toteutettu
 - Aika ja resurssipula?
 - Uudet arviointikäytännöt (mm. Rouvinen 2007)

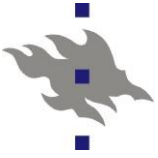
Sitoutuneisuuden havainnointi

- Emotionaalinen hyvinvointi ja sitoutuminen toimintaan keskeiset lapsen hyvän osoittimet varhaiskasvatuksessa. (Laevers 1997)
- Sitoutuneisuuden tunnusmerkkejä ovat keskittyminen ja sinnikkyys.
- Sitoutunut ihminen suuntaa huomionsa suhteellisen rajattuun alueeseen ja pyrkii jatkamaan toimintaansa sinnikkäästi.
- Sitoutuminen merkitsee syventymistä.

...

- Lapsen sitoutuminen toimintaan on suurimmillaan silloin kun tehtävä avaa lähikehityksen vyöhykkeen, on lapsen kykyjen ylärajoilla, lapsi joutuu ponnistelemaan , kuvainnollisesti nousemaan varpailleen ja kurkottelemaan.
- Toiminnot, joihin liittyy kohtuullinen määrä sitoutuneisuutta edistävät kehitystä.

...

- Keskittyminen ja tarkkaavaisuuden suuntaaminen ovat keskeisiä kykyjä oppimisen ja kehittymisen kannalta.
- Toiminta on merkityksellistä lapsen näkökulmasta.

Mitä havainnoinnista voi seurata

- Huolellinen havainnointi pakottaa katsomaan **lasta läheltä**.
 - Yksilöllisyyden korostaminen on ollut puheissa tärkeää – mitä sillä tarkoitetaan, yksilöllisten valintojen suosimista?
 - Auttaa tunnistamaan vahvuudet, ongelmat, kiinnostuksen kohteet.
 - Haastaa stereotyyppisiä ja pinnallisia tulkintoja ”lapsista sellaisina”, mahdollisuus vaikuttaa.

...

- Lähikehityksen vyöhykkeen tunnistaminen
 - mitkä vihjeet, toiminnot, vertaisyhteistyö auttavat lasta

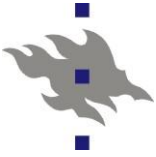
- Ryhmäkasvatusta

- Vertaisvuorovaikutusongelmat
 - Lasten leikkisuhteisiin vaikuttaminen

...

- Toiminnan suunnittelu.
- Tarkentunut tulkinta aikuisen roolista
"läheemmäksi lasta"

...

- Vaikutukset keskustelukulttuuriin ja ammatillisuuteen.
 - Vanhempien kanssa –konkreettiset tapahtumat. Hyvin perustellut havainnot kertovat lapsesta välittämisestä – luottamus.
 - Tiimiin sisäiset keskustelut –sisältö?
 - Kyseenalaistaminen?

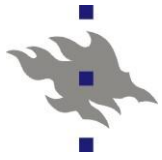
Mikä pitää opettajat työssä?

- Työn mielekkyys – syvin motiivi liittyy lapsiin.
- Näkee lasten edistyvän ja kokee voivansa vaikuttaa lasten tulevaisuuteen.

Perustavanlaatuinen ohje

- Fröbel : ”Toimi ja katso, mitä siitä seuraa ja mieti, mitä siitä voi päätellä”.

...

Kiitos!